

Velkommen til temaaften om grøn omstilling for Haderslev Stift

Program

- 17.30 **Velkomst**
- 17:40 **Grøn omstilling i folkekirken**
v. Jesper Rønn Kristiansen,
projektleder i Folkekirken
Grønne Omstilling
- 18.00 **De unges ønsker og håb for
klimaet og grøn omstilling**
v. Helena Vibe Clarke og Emma
Antvorskov, elever fra Kolding
Gymnasium
- 18.15 **Energi- og varmeoptimering**
v. Carsten Vejborg, Energitjenesten
- 18.45 **Let forplejning**
- 19.15 Vælg mellem to oplæg:
Grøn omstilling på kirkegården
v. Anne Vium Skaarup
- eller**
- Miljø- og klimavenlig arealanvendelse
af folkekirkenes jorder**
v. Jesper Rønn Kristiansen
- 20.00 **Kaffe**
- 20.15 **Workshop – inspiration til arbejdet
med grøn omstilling**
v. Folkekirkenes Grønne Omstilling
- 20.55 **Tak for i aften**

1 Op, al den ting, som Gud har gjort,
hans herlighed at prise!
Det mindste, han har skabt, er stort
og kan hans magt bevise.

2 Gik alle konger frem på rad
i deres magt og vælde,
de mægted ej det mindste blad
at sætte på en nælde.

3 Det mindste græs jeg undrer på
i skove og i dale,
hvor skulle jeg den visdom få
om det kun ret at tale?

4 Hvad skal jeg sige, når jeg ser,
at alle skove vrimle,
de mange fuglesving, der sker
op under Herrens himle?

5 Hvad skal jeg sige, når jeg går
blandt blomsterne i enge,
når fuglesangen sammenslår
som tusind harpestreng?

6 Hvad skal jeg sige, når mit sind
i havets dybe grunde
kun dog så lidt kan kige ind
og ser så mange munde?

7 Hvad skal jeg sige, når jeg ser,
hvor stjerneflokken blinker,
hvor mildt enhver imod mig ler
og op til himlen vinker?

8 Hvad skal jeg sige, når jeg op
til Gud i ånden farer
og ser den store kæmpetrop
af blide engleskarer?

9 Hvad skal jeg sige? mine ord
vil ikke meget sige:
o Gud! hvor er din visdom stor,
din godhed, kraft og rige!

10 Op, stemmer alle folk på jord
med frydetone sammen:
Halleluja, vor Gud er stor!
Og Himlen svare: Amen!

Hans Adolph Brorson 1734

Velkommen til temaaften om grøn omstilling for Haderslev Stift

Program

- 17.30 **Velkomst**
- 17:40 **Grøn omstilling i folkekirken**
v. Jesper Rønn Kristiansen,
projektleder i Folkekirken
Grønne Omstilling
- 18.00 **De unges ønsker og håb for
klimaet og grøn omstilling**
v. Helena Vibe Clarke og Emma
Antvorskov, elever fra Kolding
Gymnasium
- 18.15 **Energi- og varmeoptimering**
v. Carsten Vejborg, Energitjenesten
- 18.45 **Let forplejning**
- 19.15 Vælg mellem to oplæg:
Grøn omstilling på kirkegården
v. Anne Vium Skaarup
- eller
- Miljø- og klimavenlig arealanvendelse
af folkekirkenes jorder**
v. Jesper Rønn Kristiansen
- 20.00 **Kaffe**
- 20.15 **Workshop – inspiration til arbejdet
med grøn omstilling**
v. Folkekirkenes Grønne Omstilling
- 20.55 **Tak for i aften**

FOLKEKIRKENS GRØNNE OMSTILLING

Jesper Rønn Kristiansen, projektleder i Folkekirken's Grønne Omstilling

Haderslev Stift 18. april 2024

Program

- Folkekirken's Grønne Omstilling, hvem, hvad, hvorfor?
- Hvor kan vi starte? CO₂ ned og biodiversitet op
- Igangværende og kommende indsatser

Hvem er Folkekirkenes Grønne Omstilling?

Styregruppen

Bispekollegiet

Peter Birch (formand)

Kirkeministeriet

Martin Barnkob Lindgreen

Provsteforeningen

Esben Thusgaard

Landsforeningen af menighedsråd

Margrethe Winther-Nielsen

Lægt medlem

Jens Krogh, økologisk landmand

Projektgruppen

Programleder

Lene M. Krabbesmark

Projektleder

Jesper Rønn Kristiansen

Projektmedarbejder

Jonatan Haslund-Gjerrild

Projektmedarbejder

Lærke M.K. Futtrup

Kommunikationsmedarbejder

Tove Stausholm Krogsgaard

Hvorfor skal folkekirken prioritere en grøn omstilling?

- Folkekirken er Danmarks største civilsamfundsorganisation
- Folkekirken er Danmarks tredje største jordbesidder
- Folkekirken råder over bygninger og kirkegårde i hele landet
- Den danske klimalov fra 2020 – Fælles indsats for at komme i mål med 70% reduktion.

Hvordan skal folkekirken prioritere en grøn omstilling?

- CO₂-udledning/biodiversitet
- Økonomi
- Værdier
- Forpligtelser
- Interesser
- Vaner og historik

Skovplantning ved Sandby Kirke – Lolland Falster
(lave frugttræer indenfor fredningszonen)

Målsætning for kirkens jorder

- Landbrugsjord omlægges til mere klima- og miljøvenlig arealanvendelse
- Natur og biodiversitet skal fremmes
- Hindringer for at ændre anvendelsen af jorderne skal fjernes

Jordvarmeanlægget i Hjadstrup præstegård - Fyn

Foto: Ard Jongsma

Målsætning for energiforbrug

CO₂-udledningen fra bygninger skal reduceres

- Energiforbrug skal gennemgås
- Energiforbedrende indsatser skal prioriteres
- Nyanskaffelser skal være miljø- og energirigtige

Affaldssortering på Løsning kirkegård -
Haderslev

Målsætning for affald

- Affald skal kildesorteres og genanvendes
- Genanvendelse skal være på niveau med husholdninger
- Affald skal genanvendes lokalt

Graveren i Foldby og Søften er selvforsynende hele året rundt med blomster fra kirkegårdens skærehave - Aarhus
Foto: Frank Jensen

Målsætning for indkøb og transport

- Indkøb skal være så miljørigtigt som muligt
- Varetransport skal være så miljørigtigt som muligt
- Persontransport skal være så miljørigtigt som muligt

Målsætning for inspiration og samskabelse

Folkekirkenes arbejde med den grønne omstilling skal inspirere det omgivende samfund

- Ansatte og frivillige er ambassadører for grøn omstilling i lokalsamfundene
- Folkekirken er en aktiv stemme i debatter
- Folkekirken samskaber med andre aktører om konkrete tiltag

Grøn omstilling, overordnede mål

CO₂-reduktion ↓ og biodiversitets-forøgelse ↑

- Forbrænding af fossilebrændstoffer (Kul, olie, gas)
- Ændring af arealanvendelse (skovrydning, tørlægning af vådområder mm.)

- Naturligt optag fx planter
- Ccs (Carbon capture storage)

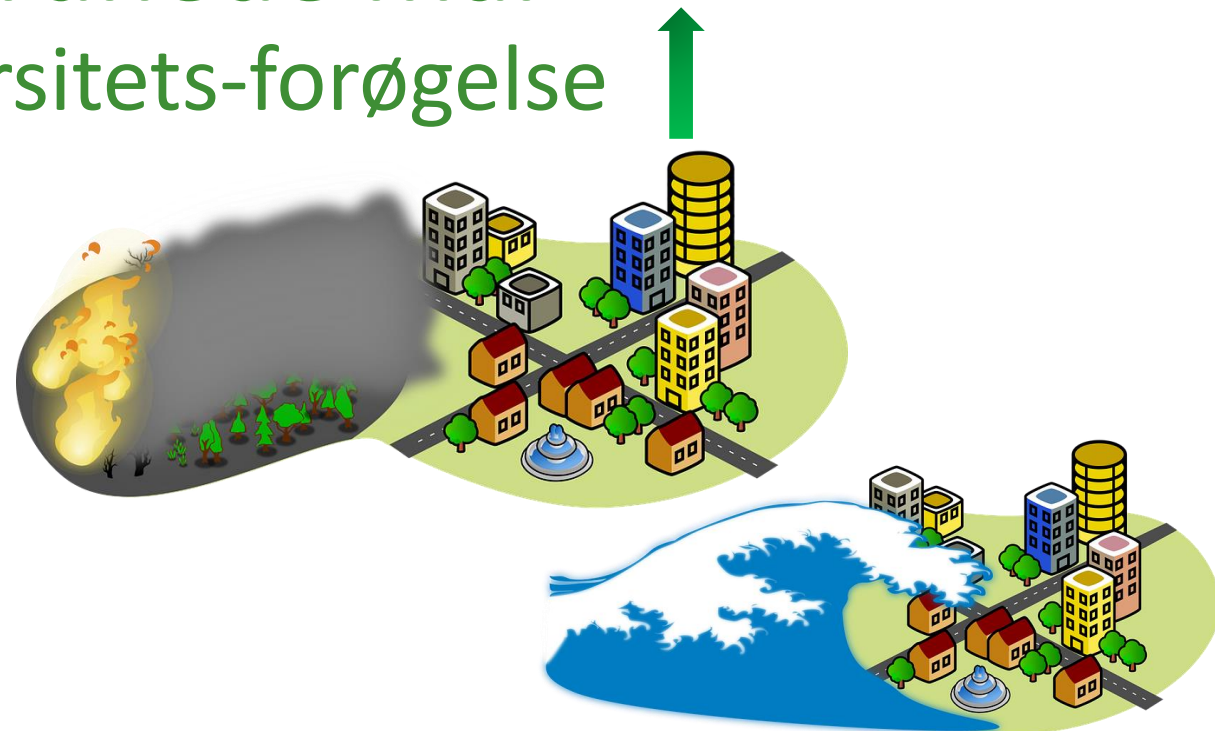

Grøn omstilling, overordnede mål

CO₂-reduktion ↓ og biodiversitets-forøgelse ↑

Temperaturen på jorden stiger
= Øget risiko for ekstreme
naturfænomener

Folkekirken kan bidrage ved at:

Reducere udledning fra bygninger, indkøb mm.
Øge optag og reducere udledning med miljø- og klimavenlig
arealanvendelse.

FOLKEKIRKENS
GRØNNE OMSTILLING

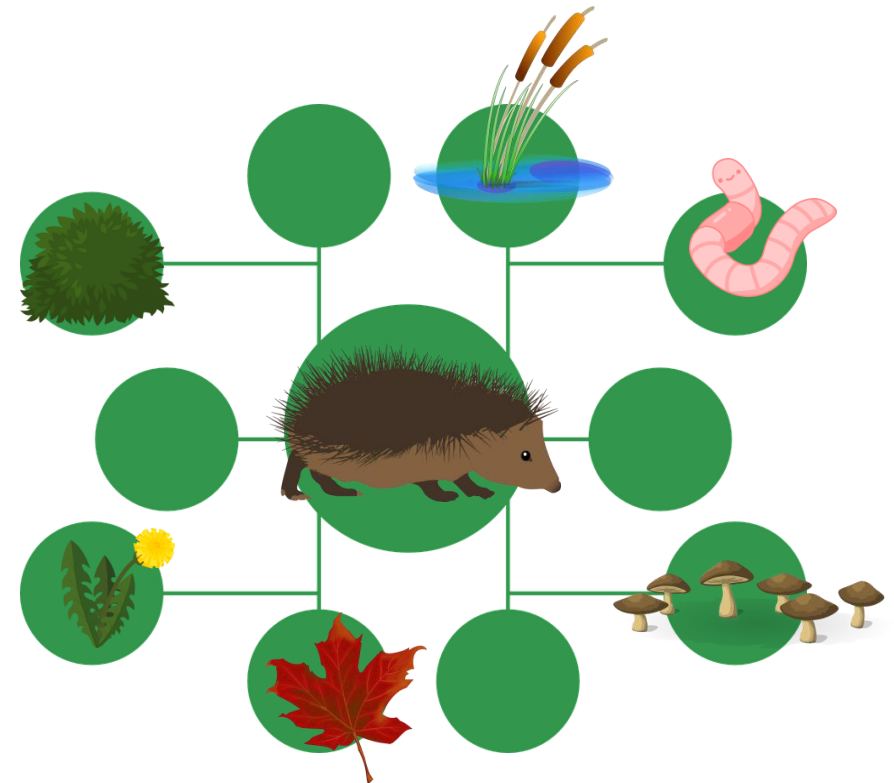
Grøn omstilling, overordnede mål

CO₂-reduktion ↓ og biodiversitets-forøgelse ↑

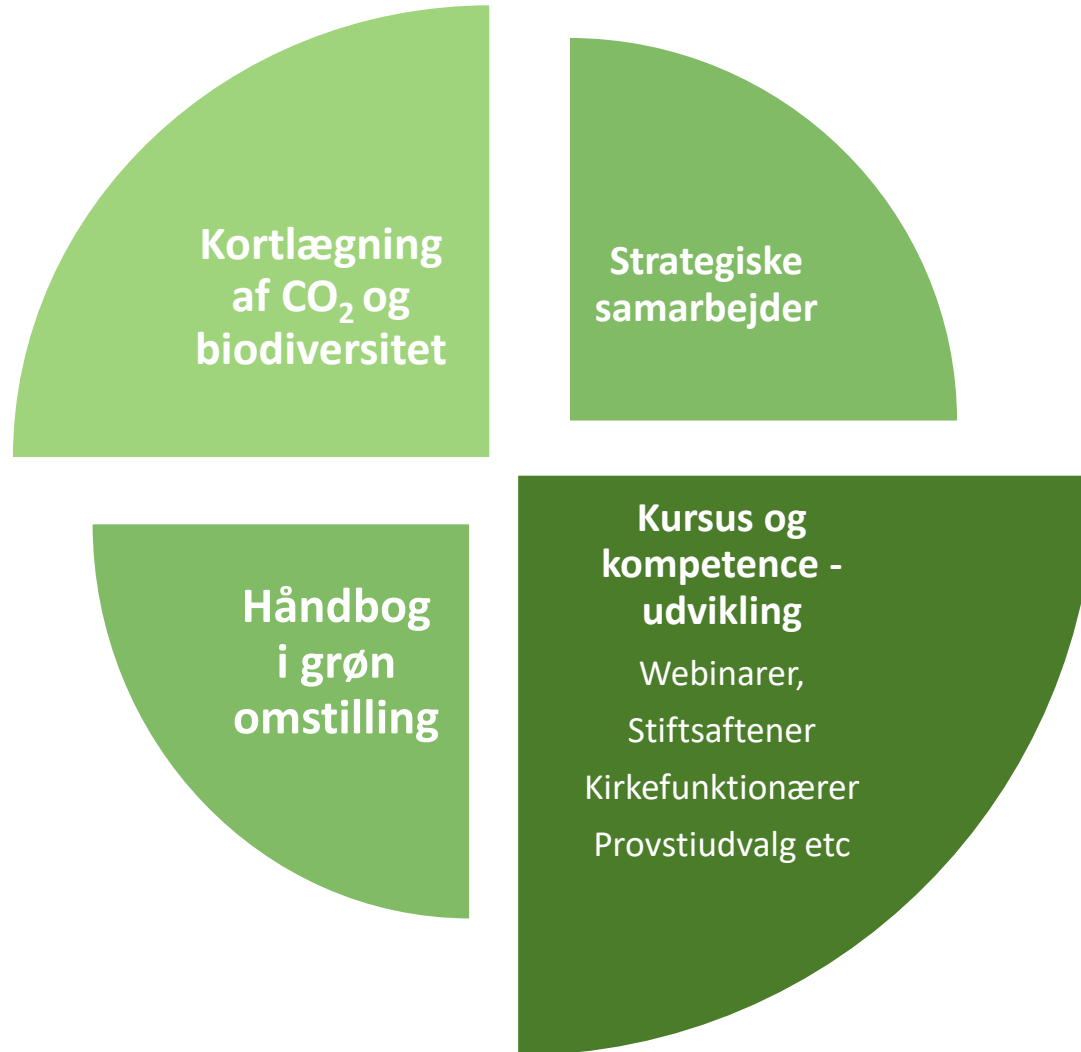
- Biodiversitet er mangfoldighed af arter
- Menneskelig aktivitet → Levesteder forsvinder og arter trues og uddør.
- Biodiversitets forøgelse → lade naturen være vild, hvor det er muligt og forskelligartet

Kirkens jorder og grønne arealer er fordelt som en enorm ressource af potentielle biorefugier!!

Indsatser i Folkekirkenes Grønne Omstilling

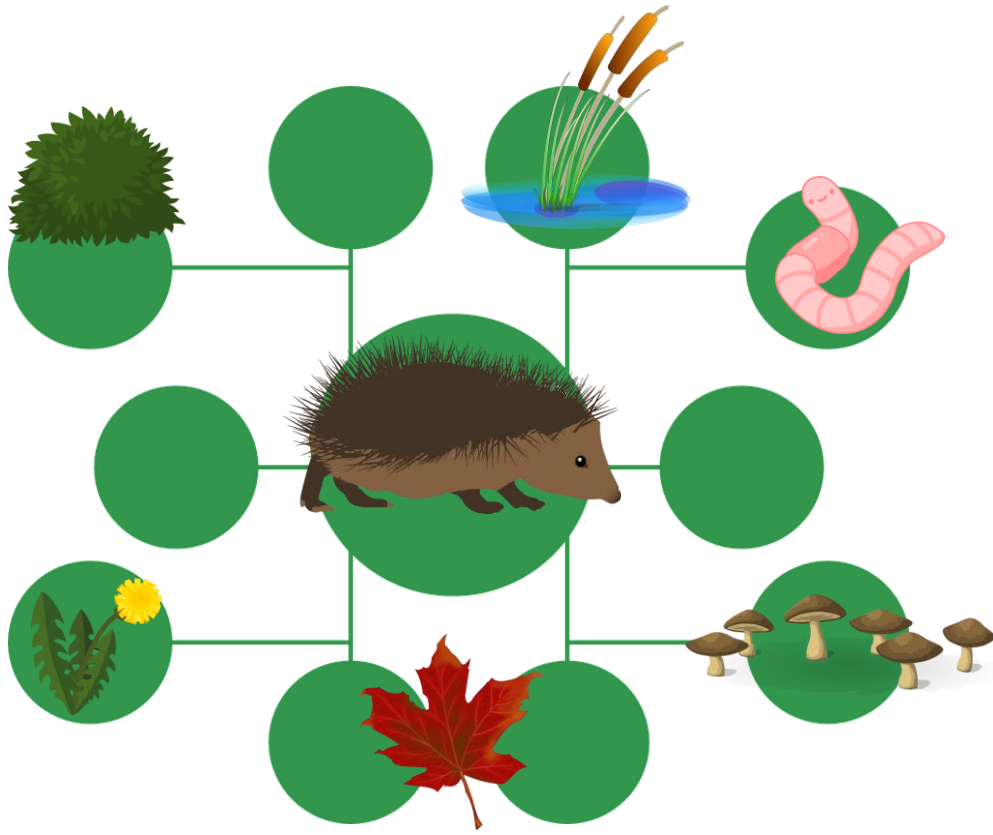

Find det hele på

www.folkekirkenesgrønneomstilling.dk

Følg med i nyhedsbrevet!

Kortlægning af folkekirkens CO²-aftryk og biodiversitet

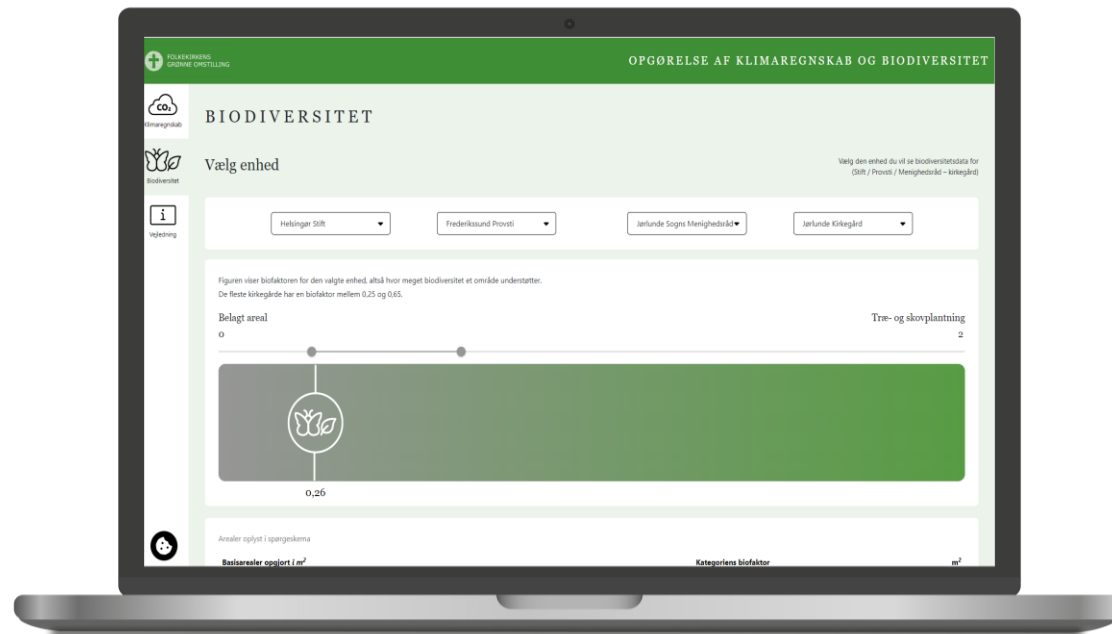

CO²

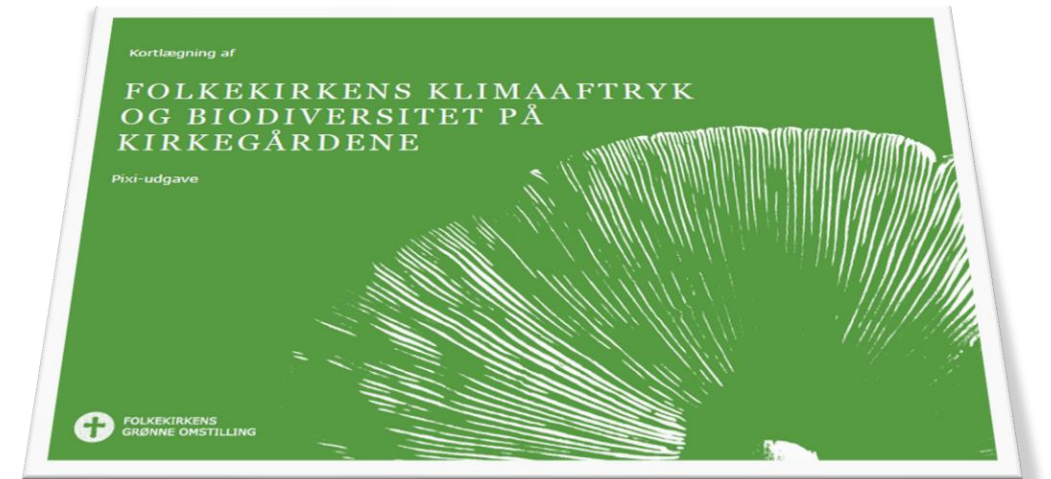

Folkekirkenes klimaftryk og biodiversitet på kirkegårdene

Digitalt dashboard med data på stifts-, provsti- og sogneniveau

Pixi-rapport med vigtigste resultater og anbefalinger

FOLKEKIRKENES
GRØNNE OMSTILLING

www.folkekirkenesgrønneomstilling.dk/baseline

Fakta om jorder i Haderslev Stift

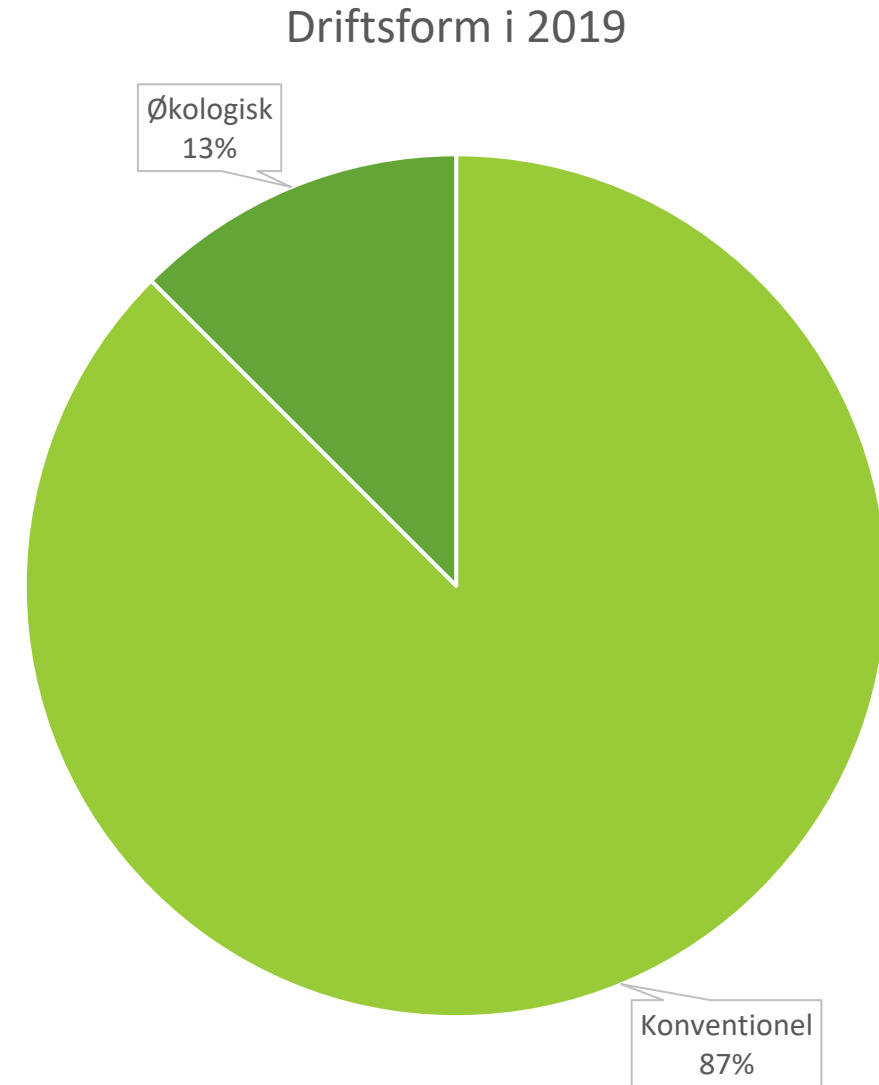
Haderslev er det stift i landet, hvor der ejes næstmest landbrugsjord.

I alt ejer menighedsrådene 1521,38 ha landbrugsjord

Heraf er 217,35 ha økologisk

I gennemsnit er 17% af folkekirkens arealer drevet økologisk.

Derudover er 56,21 ha lavbundsjord

Overblik folkekirkens jorder Marker Skov Kirkegårde, kirker m.m.

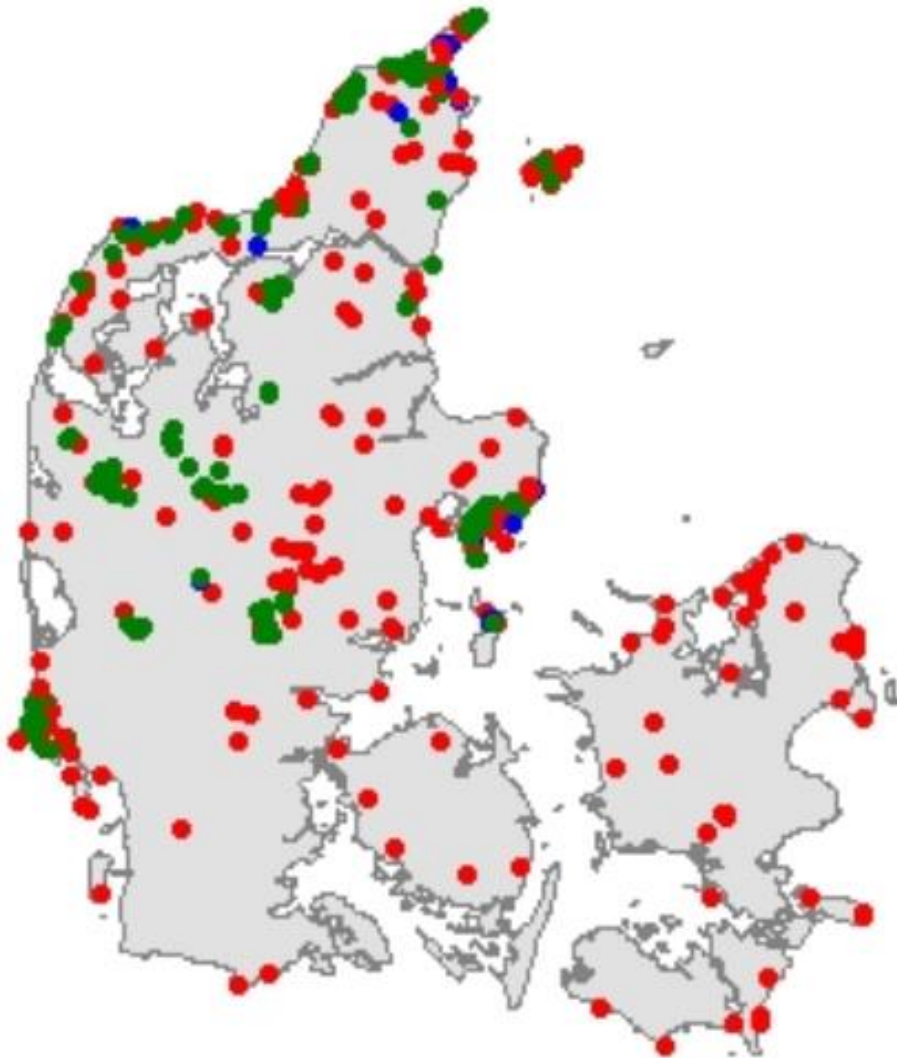

www.folkekirkensgrønneomstilling.dk/gis

Forekomst af Kommabredpande 1886 - 2023 *Hesperia comma*

Antal lokaliteter = 472
Genereret 27-8-2023
© Naturbasen ApS

- efter 2013
- før 2013
- før og efter 2013

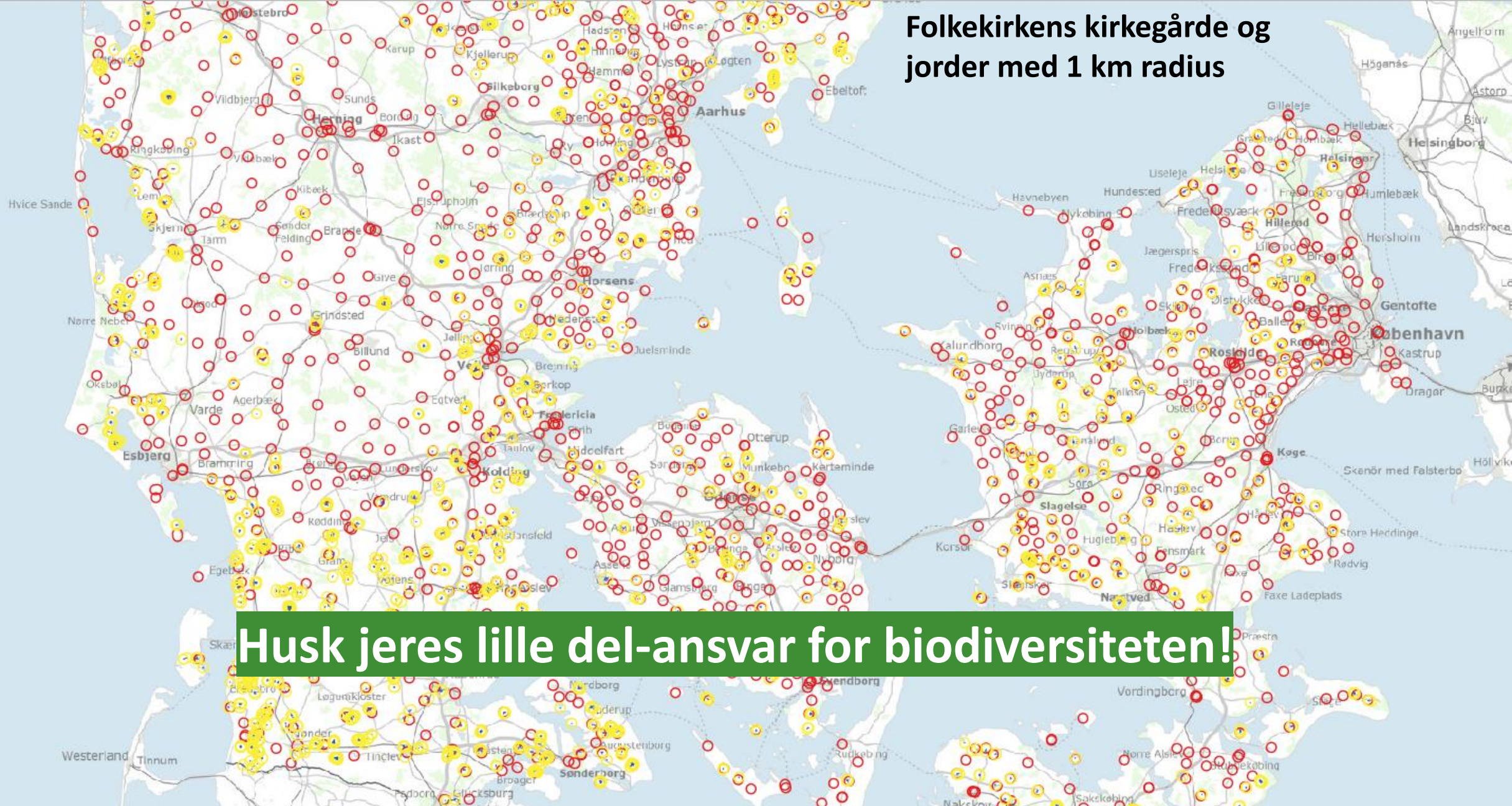
Kort/figur: naturbasen.dk

Foto: Linda Høgh Vendelbo

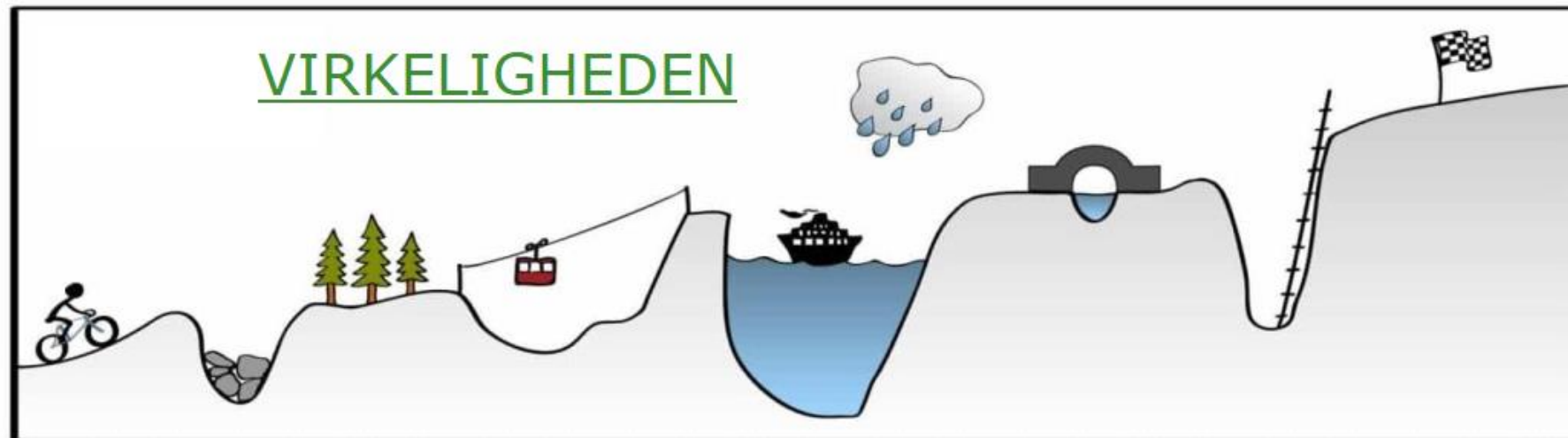
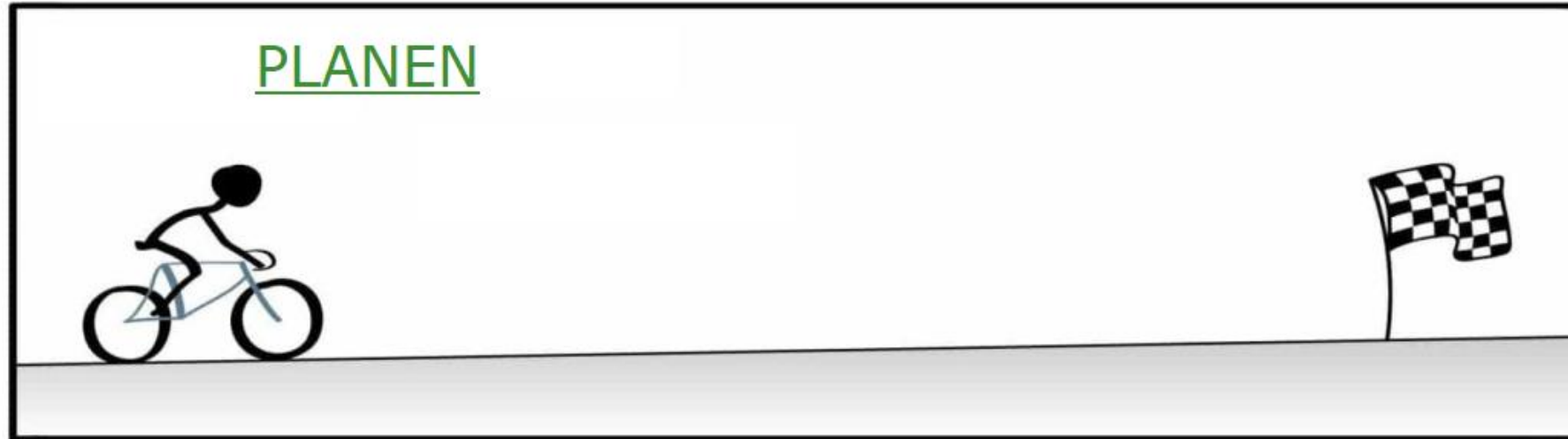
Kommabredpande 2 km sværmeradius
i fødesøgning.

Folkekirkens kirkegårde og jorder med 1 km radius

Husk jeres lille del-ansvar for biodiversiteten!

Grøn omstilling i teori og praksis

Velkommen til temaaften om grøn omstilling for Haderslev Stift

Program

- 17.30 **Velkomst**
- 17:40 **Grøn omstilling i folkekirken**
v. Jesper Rønn Kristiansen,
projektleder i Folkekirken
Grønne Omstilling
- 18.00 **De unges ønsker og håb for
klimaet og grøn omstilling**
v. Helena Vibe Clarke og Emma
Antvorskov, elever fra Kolding
Gymnasium
- 18.15 **Energi- og varmeoptimering**
v. Carsten Vejborg, Energitjenesten
- 18.45 **Let forplejning**
- 19.15 *Vælg mellem to oplæg:*
Grøn omstilling på kirkegården
v. Anne Vium Skaarup
- eller*
- Miljø- og klimavenlig arealanvendelse
af folkekirkenes jorder**
v. Jesper Rønn Kristiansen
- 20.00 **Kaffe**
- 20.15 **Workshop – inspiration til arbejdet
med grøn omstilling**
v. Folkekirkenes Grønne Omstilling
- 20.55 **Tak for i aften**